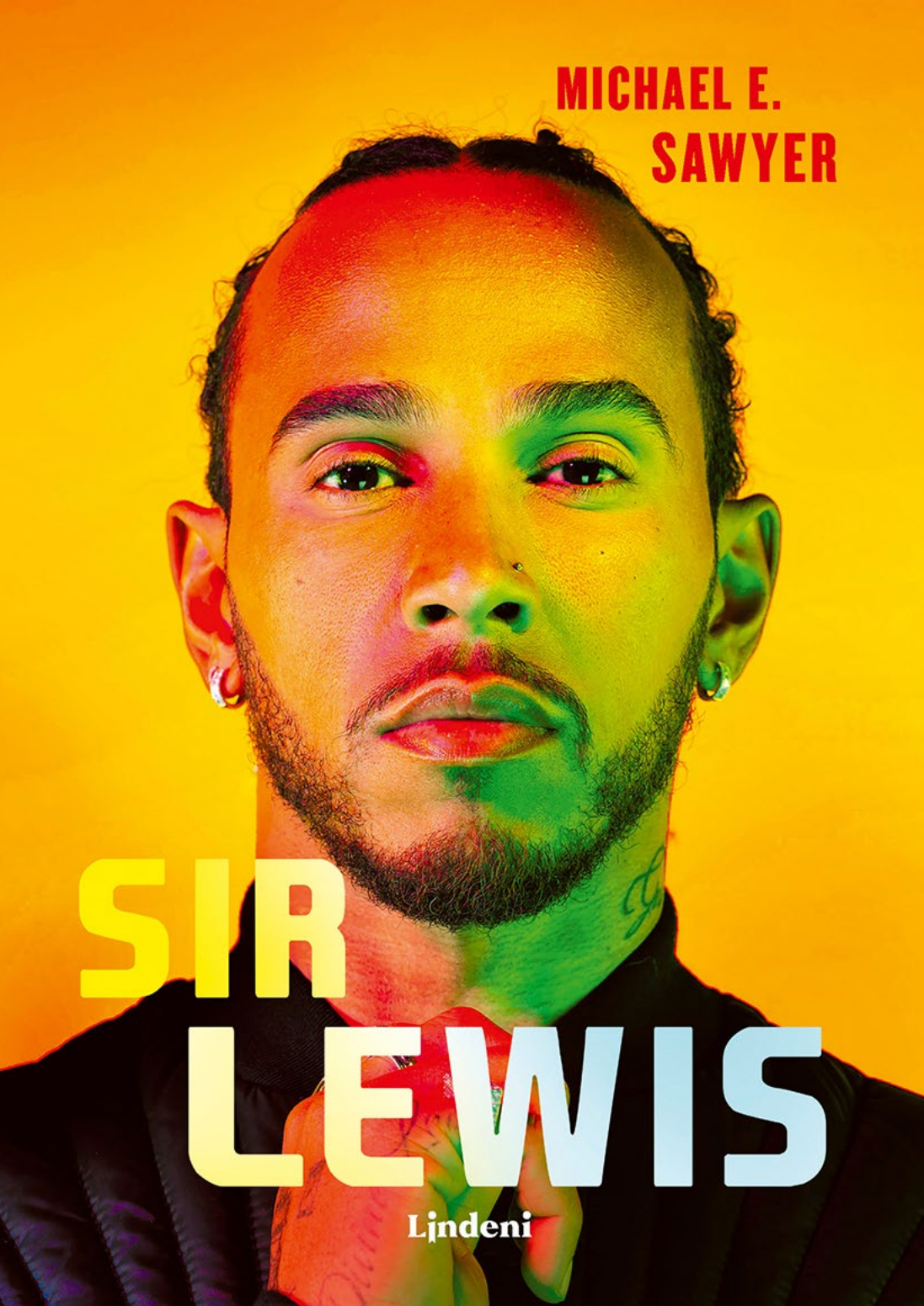

A close-up portrait of Michael E. Sawyer, a man with a beard and short hair, looking directly at the camera. He is wearing a dark jacket and has a tattoo on his neck. The background is a solid yellow color. The text "MICHAEL E. SAWYER" is in the top right, and "SIR LEWIS" is in the bottom left, both in large, bold, sans-serif fonts. The word "Ljndeni" is at the bottom center in a smaller font.

**MICHAEL E.
SAWYER**

**SIR
LEWIS**

Ljndeni

Sir Lewis

Vyšlo aj v tlačovej podobe

Objednať môžete na
www.lindeni.sk
www.albatrosmedia.sk

Ljndeni

Michael E. Sawyer

Sir Lewis – e-kniha

Copyright © Albatros Media a. s., 2025

Všetky práva vyhradené.
Žiadna časť tejto publikácie nesmie byť rozširovaná
bez písomného súhlasu majiteľov práv.

ALBATROS MEDIA

**SIR
LEWIS**

MICHAEL E. SAWYER

SIR LEWIS

Z angličtiny preložil Igor Otčenáš

Ljndeni

*Túto knihu venujem svojim rodičom Therese a Ernestovi Sawyerovcom,
ktorí ma naučili milovať šport. Čo je však dôležitejšie,
vďaka nim som pochopil, že hrdinov nedefinujú ich výhry a prehry.*

**Všetkým deckám, které snívají
o nemožnom...**

Lewis Hamilton

OBSAH

	ÚVOD	13
1. KAPITOLA	VZOROVÝ SYN	21
2. KAPITOLA	SPOMAL, LEWIS, DÁVAŠ IM NA FRAK	41
3. KAPITOLA	ZAHRÁVAŤ SA A DOPLÁČAŤ	55
4. KAPITOLA	TECHNOLOGICKÉ PRETEKY V ZBROJENÍ	65
5. KAPITOLA	„AHOJ, SVET!“	73
6. KAPITOLA	ZÁKLADY FORMULY I	85
7. KAPITOLA	OTCOVI PATRÍ CHVÁLA	91
8. KAPITOLA	NIKDY TO NIE JE TAKÉ DOBRÉ, AKO PRVÝKRÁT	107
9. KAPITOLA	V NEW YORKU ŤA VŠETCI KRITICI MAJÚ RADI	113
10. KAPITOLA	PRACHY A (POTENCIÁLNE) PROBLÉMY	125
11. KAPITOLA	KEĎ SA VŠETKO ROZPADÁ	135
12. KAPITOLA	TROJE PRETEKY	149
13. KAPITOLA	POVEDZ NAHLAS, O ČOM SA ŠEPKÁ	155
14. KAPITOLA	GOAT?	165
15. KAPITOLA	KRÍZOVÉ ROKY	177
16. KAPITOLA	SEB, NICO A LEWIS	187
17. KAPITOLA	MAJSTROVSKÉ ROKY	205
18. KAPITOLA	TITUL MAJSTRA SVETA ČÍSLO SEDEM	231
19. KAPITOLA	JA NIE SOM BIZNISMEN, JA SÁM SOM BIZNIS	251
20. KAPITOLA	SEZÓNA 2021	269
21. KAPITOLA	POVSTANEM	285
22. KAPITOLA	KRÍZOVÉ ROKY: REPRIZA	291
23. KAPITOLA	TO NIE JE O TEBE, JE TO O MNE	299
24. KAPITOLA	A ZNOVU POVSTANEM	307
	POĎAKOVANIE	311

ÚVOD

MET GALA

METROPOLITNÉ MÚZEUM UMENIA

NEW YORK, NEW YORK

13. SEPTEMBER 2021

Lewis Hamilton vchádza na Met Gala v obleku šitom na mieru. Vôbec nepôsobí ako niekto, kto sa len včera za krásneho dňa takmer zabil na legendárnom pretekárskom okruhu v Taliansku. Možno to pôsobí zvlášťne začínať knihu o pilotovi F1 z Veľkej Británie módnou prehliadkou konanou v New Yorku, považovanou vo svete módy za ekvivalent udeľovania filmových Oscarov. Met Gala je tým typom spoločenského podujatia, na ktorom sa schádzajú skutočné celebrity, elita módného priemyslu a svetová smotánka. Všetci títo ľudia sa každoročne stretávajú, aby sa postavili pred kamery a ukázali, čo si kto oblieka a od koho. Kvôli covidu bolo toto podujatie v roku 2020 zrušené a v aktuálnom roku 2021 ho z obvyklého termínu v prvý májový pondelok presunuli na 13. september. Pretože sa museli prijať nevyhnutné hygienické opatrenia, nie celkom súvisiace s módou, šlo o výrazne skromnejšie podujatie ako obvykle. Ale svet sa prispôbil a šou mohla pokračovať.

Hostom podujatia bol aj Lewis Hamilton. To, že len deň predtým bol ešte v Taliansku, z neho nerobilo výnimočnú osobnosť, pretože na zozname pozvaných bolo množstvo takých hostí, pre ktorých niečo ako obmedzenia komerčných letov nepredstavovalo žiadny problém. Možno sa odlišoval tým, že pracoval aj v nedeľu, lenže pre ľudí za volantom

sú práve víkendy často pracovnými dňami. A presne vďaka práci v nedeľu, keď riadil svoj monopost na trati v Monze rýchlosťou 321 km/h, patrili k elitnej skupinke dvadsiatich ľudí na svete. Spomedzi nich však bol Lewis Hamilton jediný, kto deň predtým takmer prišiel o život a teraz stál v Metropolitnom múzeu umenia.

Preteky F1 pod komerčným názvom Formula One Heineken Grand Prix Premio d'Italia sa konali na okruhu v Monze. Fanúšikom F1 stačí spomenúť slovo „Monza“ a všetci hneď vedia, že ide o ich obľúbené preteky na slávnej trati, na ktorej dosahujú pretekárske monoposty neskutočné rýchlosti. V roku 2023 namerali monopostu F1 na konci hlavnej rovinky rýchlosť 359,044 km/h, čo je rekord tohto typu vozidla. Na porovnanie: pri rýchlosti 354 km/h by cesta z Manhattanu do Philadelphie po diaľnici trvala ohromujúcich dvadsaťšesť minút, plus-mínus nejaké sekundy.

Hamilton práve prežíval sezónu, ktorá mala mať pre F1 zásadné dôsledky. Do roku 2020 získal sedem titulov majstra sveta a do sezóny 2021 vstupoval s ambíciou stať sa jediným pilotom F1 v histórii s ôsmimi majstrovskými titulmi. Jeho bezprostredný súper, zázračné holandské dieťa Max Verstappen, jazdiaci za tím Red Bull Racing a bojujúci o svoj prvý titul majstra sveta, mal po víťazstve na domácom okruhu v predchádzajúci týždeň pred Lewisom náskok troch bodov. Po sérii zbabraných zastávok v boxoch sa Max s Lewisom ako dvaja konkurenti v boji o najvyššiu priečku ocitli v 22. kole 53-kolových pretekoch v tesnom závесе. Keď sa bok po boku rútili do zákruty č. 2, veci sa zamotali. Max sa nechcel Lewisovi uhnúť, hoci ten šiel jasne v takzvanej „ideálnej stope“, vďaka ktorej pilot môže prejsť zákrutou s dostatočnou rýchlosťou ešte pred dosiahnutím hranice priľnavosti. Max vyšiel na obrubník, škrtol o Hamiltonov monopost, čo ho vymrštilo do vzduchu a potom pristál na Hamiltonovi.

Nebyť krátko predtým zavedenej novinky zvanej halo, teda titánovej ochrannej obruče, ktorá má za cieľ chrániť jazdcovu hlavu, Hamilton by v ono slnečné popoludnie neďaleko Milána o ňu prišiel.

Vzťahu medzi oboma jazdcami nepomohlo ani Verstappenovo správanie počas nehody. Max totiž dupol na plyn, čo spôsobilo, že sa koleso jeho monopostu divoko roztočilo v nebezpečnej blízkosti niekoľkých centimetrov od Lewisovej hlavy. Keď Holanďan vystúpil zo svojho monopostu, vôbec sa nezaujímal, či Hamilton vôbec žije. Miesto toho povedal cez vysielaciu svojmu tímu: „Tak to dopadne, keď človeku nedá priestor, ten...!“¹ To, čo vtedy Verstappen povedal na Hamiltonovu adresu, bolo vypípané. Max sa v minulosti nevhodne vyjadril na tému rasového pôvodu, čomu riadiaci orgán FIA (Fédération Internationale de l'Automobile) nevenoval pozornosť. Keď v priebehu sezóny 2020 mongolská vláda zaslala FIA rozhorčený list, v ktorom sa ohradila proti tomu, keď Verstappen použil slovo „Mongol“ ako nadávku, Jake Boxhall-Legge z portálu Autosport.com napísal článok pod názvom Prečo si nikto nevšíma Verstappenove urážky?² Boxhall-Legge si nedával pred ústa servitku: „Verstappen môže používať urážlivý slovník hraničiaci s rasizmom bez akýchkoľvek následkov zo strany vrchnosti. Vôbec sa neospravedlnil a všetko sa bez akéhokoľvek vyšetrovania zamietlo pod koberec.“³ FIA a televízne spoločnosti urobili všetko možné, aby nevyšlo najavo, čo Verstappen povedal. To naznačuje, že mohol použiť výraz presahujúci bežné nadávky. Môžeme preto oprávnené predpokladať, že to bolo čosi ďaleko za hranicami obvyklých nadávok.

Povedať, že títo dvaja piloti nie sú priatelia, je značným skreslením atmosféry ich vzájomnej nevraživosti. K tejto negatívnej dynamike medzi

1 “Verstappen Furious at Hamilton: ‘This Is What You Get Without Giving Space,’” GPblog.com, September 12, 2021, <https://www.gpblog.com/en/news/93904/verstappen-furious-at-hamilton-this-is-what-you-get-without-giving-space.html>.

2 Jake Boxhall-Legge, “Why Do Verstappen’s Offensive Comments Get a Free Pass?” Autosport.com, October 27, 2020, <https://www.autosport.com/f1/news/why-do-verstappens-offensive-comments-get-a-free-pass-4977790/4977790/>.

3 Boxhall-Legge, “Why Do Verstappen’s Offensive Comments Get a Free Pass?”

nimi treba prirátať Maxovu reputáciu agresívneho pilota, pre ktorého jazdu je charakteristická bezohľadná ignorancia bezpečnosti a pravidiel. To vyvrcholilo prijatím takzvaného „Verstappenovho pravidla“, ktoré zakazuje meniť smer počas brzdenia. To znamená, že ak sa jazdec bráni proti predbiehaniu, nesmie už druhý raz zmeniť svoju pozíciu, najmä v zákrutách, kde brzdný bod určuje, či monopost zvládne prejazd bez vybočenia z trate, alebo dopadne horšie. Ak sa napríklad jeden monopost približuje k druhému a chce ho predbehnúť po pravej strane pri vjazde do zákruty, brániaci sa jazdec nesmie najprv ponechať priestor napravo a následne na poslednú chvíľu „zatvoriť dvere“, čím by prinútil súpera k núdzovému manévru.⁴ Výsledkom Maxovej snahy vybojovať si prvý titul majstra sveta a tým súčasne zabrániť Hamiltonovi v zisku jeho rekordného ôsmeho, bola toxická atmosféra.

Niektorí pripisovali haváriu v Monze Verstappenovi ako jeho pomstu za zrážku vo vysokej rýchlosti na okruhu v Silverstone štvoro pretekov predtým. Aj tu došlo medzi Lewisom a Maxom ku kolízii, následkom ktorej jazdec Red Bullu vrazil do bariéry s preťažením 51G. Na porovnanie, je to akoby deväťdesiatkilový človek mal pri páde pocit, že váži 4 260 kilogramov. Max skončil v nemocnici, zatiaľ čo Lewis pokračoval v pretekoch, ktoré napokon vyhral. Lewisova oslava víťazstva pohla Maxovi žľouchu a rozhnevala aj jeho tím a fanúšikov. Situácii nepomohlo ani to, keď vedenie pretekov oznámilo, že Lewis mal na kolízii „väčší podiel viny“.⁵

Hamilton neskôr zavolał Verstappenovi do nemocnice, aby zistil, ako na tom je, čo však Verstappena neuspokojilo. Väčšiu časť viny na Veľkej cene Talianska niekoľko týždňov po pretekoch v Silverstone

4 Henry Valentine, “The Three Rules Introduced by the FIA Because of Max Verstappen,” PlanetF1.com, July 3, 2024, <https://www.planetf1.com/news/max-verstappen-fia-rule-introductions>.

5 Jonathan Noble, “FIA Explains Hamilton Blame for Verstappen F1 Collision,” Motorsport.com, July 19, 2021, <https://us.motorsport.com/f1/news/fia-explains-hamilton-blame-for-verstappen-collision/6633217/>.

pripísali Verstappenovi⁶, ktorého potrestali suspendovaním o tri štartovacie miesta nižšie na najbližších pretekoch. Neexistuje dôkaz, že by sa Max naozaj úprimne zaujímal o Lewisov zdravotný stav po havárii v Monze. Je však možné, že sledoval v televízii prenos z červeného koberca na Met Gala a videl, že Hamiltona prepustili z nemocnice práve včas, aby sa mohol zúčastniť podujatia s hlavou na pleciah a navonok bez viditeľnej ujmy na zdraví.

Magazín *Elle* napísal, že Hamiltonovým cieľom na módnej prehliadke bolo „upriamiť pozornosť na černošských návrhárov“. V článku nazvanom Lewis Hamilton zaplatil viac ako 60-tisíc dolárov mladým černošským návrhárom, aby sa mohli zúčastniť na Met Gala, sa spomínali tri mená: Theophilus, Kenneth Nicholson a Jason Rembert. V článku sa nespomínalo nič o tom, čo pilot F1 prežil v predchádzajúcich dňoch, lebo sa zameral iba na pozitívnu a inkluzívnu stránku toho, čo chcel Hamilton svojou prítomnosťou a sponzorstvom dosiahnuť.⁷

Okrem návrhárov, ktorých modely boli v centre pozornosti, Lewisa sprevádzali aj ľudia, ktorých *Elle* označil ako „černošských inovátorov“ – to sa týkalo Lawa Roacha, stylistu herečky a modelky Zendaye, modela a tanečníka Altona Masona, speváčky a skladateľky Kehlani a športovcov Milesa Chamleyho-Watsona (šerm) a Sha'Carri Richardsonovej (šprint). Niekoľko odsekov v článku bolo venovaných rozboru diverzity v motošporte a úlohám a cieľom iniciatívy Misia 44⁸, vytvorenej na porozumenie a riešenie tejto problematiky. Hamiltona trápil rov-

6 Laurence Edmondson, "Why the Stewards Blamed Max Verstappen over Lewis Hamilton," ESPN.com, September 13, 2021, https://www.espn.com/f1/story/_/id/32203367/why-stewards-blamed-max-verstappen-lewis-hamilton.

7 Katie O'Malley, "Lewis Hamilton Paid Over £60,000 for Young Black Designersto Attend the Met Gala," *Elle*, September 15, 2021, <https://www.elle.com/uk/fashion/a37603807/lewis-hamilton-paid-black-designers-attend-met-gala/>.

8 Misia (Mission) 44 – charitatívna organizácia založená sirom Lewisom Hamiltonom, ktorého osobná skúsenosť so vzdelávacím systémom, ktorý mu kládol prekážky, a jeho úspech ako jediného človeka inej farby pleti vo svojom odbore, ho priviedli k odhodlaniu vytvoriť spravodlivejšiu a inkluzívnejšiu budúcnosť pre mladých ľudí. (Pozn. prekl.)

naký problém aj vo svete módy. Očividne dokázal podľa potreby tieto dva svety od seba oddeliť a potom ich zase spojiť, ak to bolo podľa neho užitočné.

Lewis Hamilton vstúpil do F1 vo chvíli, keď svet naplno ovládla digitálna revolúcia v komunikáciách, vďaka čomu sa mohol stať hviezdou každý, aj keď len vo vlastnej hlave a pre tých, ktorí sa k nemu vo virtuálnom svete pripojili. Status celebrit, ktoré boli naozaj verejnými osobnosťami, stúpol do nevidaných výšin, následkom čoho sa hviezdy už nemohli spoliehať na dodržiavanie hranice medzi verejným a súkromným, ak vôbec ešte nejaká existovala. F1 bola dovtedy záležitosťou bohatého a súčasne špecifického publika. Obyvatelia Monackého kniežatstva si v máji pretrpeli pár dní a potom sa F1 porúčala preč. Tvrdé jadro fanúšikov odtiahlo za svojimi hrdinami, ale vtedy ešte existoval odstup, ktorý umožňoval celebritám uchovávať si mimo pretekov svoje súkromie, ak vôbec nejaké mali. Tým dňom je však koniec.

Dnes je rýchlosťou svetla zdokumentovaná a odvysielaná každá minúta každého dňa. Celý svet môže rozoberať akékoľvek prerieknutie, nech by bolo mienené v dobrom, či v zlom. Zlé správy sa šíria rýchlosťou blesku a majú tendenciu zatieniť akékoľvek komplexné posúdenie dotyčného človeka, situácie, kontextu či prehodnotenia. Lewis Hamilton to všetko prijíma. Jeho účasť na Met Gala ukazuje, že platformu F1 využíva ako východiskový bod, nie cieľ, aby sa mohol zapojiť do ďalších záležitostí, na ktorých mu záleží. Móda je spoločným menovateľom všetkých jeho záujmov, rovnako ako otázky diverzity a príležitostí.

Hiphop sa stal v 90. rokoch minulého storočia globálnym fenoménom. Jednou z jeho hlavných tém bola túžba po luxuse a okázalom konzume. Rýchle autá, ligotavé šperky, exotické miesta a krásni ľudia. Stručne povedané, všetko, čo sa vošlo do malého a exkluzívneho sveta F1. Paralelne sa rozvíjajúci globálny fenomén moderných černošských celebrit poslužil ako palivo do motora globálnej expanzie a explózie po-

pularity F1. Ak by F1 Lewisa Hamiltona nemala, musela by si ho vymyslieť.

Lewisova prítomnosť na Met Gala signalizovala, že si je naskrze vedomý, čo znamená pre F1. Lewis je hiphopom na taký spôsob, aký nikto nepredvídal. Stal sa stelesnením čohosi, čo by sa dalo nazvať modernou formou černošského kozmopolitizmu. Nie je to síce basketbalista či futbalista, no naopak, tie najväčšie hviezdy z oboch športov sa objavujú na okruhoch F1 po celom svete, aby sa s ním pozdravili. A to isté platí u hercov, modeliek, celebritných kuchárov, hudobníkov, spisovateľov a mnohých ďalších. Každý, kto je niekým, sa chce ukázať v Hamiltonovej prítomnosti, čím preteky F1 mení na jazdu v rýchlosti 321 km/h, ovládanú strachom niečo nepremeškať. Úmerne s tým, ako sa obežná dráha okolo Lewisa naplňuje, mení sa aj F1 novým spôsobom: celebrity gravitujú aj k iným pilotom, následkom čoho tento šport nevyhnutne expanduje. Nie každý sa dostane počas pretekového víkendu do Lewisej garáže.

F1 nemožno porovnať s ničím. Je to športové podujatie, ktoré každý rok od februára do novembra predstavuje kríženca medzi majstrovstvami sveta vo futbale a udeľovaním Oscarov s výdatnou prímiesou šou známou ako Parížsky týždeň módy. To všetko sa točí okolo zhruba dvadsiatich jazdcov, pričom sa nedá hovoriť o tých najväčších menách tohto športu bez toho, aby sa nespomenulo Hamiltonovo meno v blízkosti najvyšších priečok historického rebríčka. Chlapec z rasovo zmiešanej rodiny, pôvodom zo Stevenageu, ktorý leží niečo vyše štyridsať kilometrov severne od Londýna, sa stal inšpiráciou pre ľudí na celom svete, snívajúcich o niečom, čo sa nezmestí do šablóny. To, čo sir Lewis Hamilton dokázal – v roku 2021 bol povýšený do rytierskeho stavu –, je dôkazom, že *možné* je obmedzené len *možnosťou prístupu*. Spolu so svojou rodinou vyrazil pozlátené dvere do F1 a tomuto automobilovému športu to prospelo.

Táto kniha sleduje vzostup sira Lewisa na vrchol F1 a rozpráva príbeh o tom, ako a prečo sa stal svetovou celebritou. Rozpráva o vzostupoch a pádoch, o triumfoch a súženiach, ako aj o jeho historickom boji o ôsmy titul majstra sveta. Popritom preskúmame a kriticky zhodnotíme každú inštitúciu, s ktorou je Hamilton spájaný, a to z perspektívy rasy, etnicity, náboženstva, pohlavia, sexuality a triednej príslušnosti. Hamiltonovi na tom všetkom záleží, čím vytvára priestor pre novú generáciu športovcov a fanúšikov, aby sa v tomto športe – alebo v akejkoľvek inej oblasti – našli a vyjadrili to, na čom im záleží.

I. KAPITOLA

VZOROVÝ SYN

VELKÁ CENA TURECKA 2020

ISTANBUL PARK

TUZLA, TURECKO

15. NOVEMBER 2020

Rok 2020 je známy ako krízový rok. Tí, ktorí to zažili, vnímajú vtedajší svet na fázy: to, ako to bolo pred pandémiou, počas nej a po nej. Aj keď sa celý svet zastavil, každoročný putovný cirkus F1 si šiel svoje. Sezónu ovplyvnili zrušenia a zmeny súvisiace s pandémiou, ale na štrnásté preteky sezóny v Turecku Hamilton dorazil s 85-bodovým náskokom pred svojím kolegom z tímu Mercedes-AMG PETRONAS Valtteri Bottasom (v tom čase jediným jazdcom, ktorý mu mohol ešte konkurovať v boji o titul majstra sveta). Všetci ostatní už nemali z matematického hľadiska šancu. Víťazstvom by si Hamilton zaistil korunu víťaza sezóny 2020. Zvíťaziť v jednej sezóne dá naozaj zabráť. Zvíťaziť v takej, počas ktorej zúri globálna pandémia aj v športe, ktorý si vyžaduje od stoviek ľudí precestovať päť kontinentov, navrhuje ešte ďalšie komplikácie. Okrem toho šlo o šampionát, po ktorom by sa

Hamilton dotiahol ako sedemnásobný majster sveta na samý vrchol k Michaelovi Schumacherovi. To bolo niečo, o čom sa ani nekonečnému rojkovi Hamiltonovi nikdy neprisnilo. Pritom všetkom mal jazdec hlavu zamestnanú vlastnou platformou, aby preukázal solidaritu s obeťami policajnej brutality v Spojených štátoch.

Dôjsť až sem znamenalo prejsť dlhú cestu. Niečo, čo by sme mohli označiť ako začiatok tejto fázy v jeho kariére, je zachytené vo videoklipe s mladým Lewisom z roku 2006, teda rok predtým, ako vstúpil do F1, keď stál na prahu zisku majstrovského titulu v pretekoch Grand Prix-2, známejších ako GP-2, alebo inak, jednej z „nižších líg“ pod seriálom F1. V rozsiahlom interview prišla reč aj na Schumachera a jeho sedem titulov majstra sveta. „Neviem, či dokážem získať sedem titulov majstra sveta F1,“ povedal Lewis, „stačil by mi aj ten jeden.“¹ V tomto bode svojej kariéry si uvedomoval, že lieta na vlastnom zázračnom koberci s pomocou svojej rodiny, ale ani on sám by si v tom čase nedokázal predstaviť, že príde deň, keď po pretekoch v Turecku zaujme miesto na vrchole histórie F1 vedľa Michaela Schumachera, jazdca, ktorý definoval celú jednu éru motoristického športu.

Po skončení sezóny v GP-2 sa Hamilton ocitol za volantom monopostu F1 v tíme McLaren Racing ako tímový kolega bývalého majstra sveta – Španiela Fernanda Alonsa. Tento tím podporoval Lewisa v jeho kariére dlhé roky. Cieľ získať aspoň jeden titul majstra sveta sa Lewisovi takmer podarilo splniť už v nováčikovskej sezóne, keď mu k tomu chýbal iba jeden bod. Bola to sezóna plná rozporov, zväčša preto, lebo nováčik nielenže nešiel podľa nôt, ale okamžite sa dostal do sporu aj s veteránom Alonsom. Podľa Alonsa mal Lewis hrať len druhé husle. Keď Hamilton oslávil svoju prvú veľkú cenu na pódiu za tretie miesto, tesne za svojím tímovým kolegom, ktorý skončil druhý, každému bolo

1 Lewis Hamilton 2006 Interview: “Young Driver on His F1 Hopes and Dreams,” November 17, 2020, by Formula 1, YouTube, https://www.youtube.com/watch?v=T3TAySZNq_g.

jasné, že tento mladík neprišiel robiť Alonsovi štafáž a že tam nie je len pre pekné oči. Stalo sa niečo špeciálne.

Hamilton získal svoj prvý titul vo svojej druhej sezóne v roku 2008 s náskokom jedného bodu a po šesťročnom suchu zvíťazil znovu v rokoch 2014, 2015, 2017, 2018, 2019 a 2020, keď sa po víťazstve na VC Turecka vyrovnal s počtom titulov majstra sveta Michaelovi Schumacherovi. Hamilton sa v pretekoch prepracoval na čelo a keď pretínal cieľovú rovinku s tridsaťsekundovým náskokom pred druhým monostupňákom v poradí, jeho pretekový inžinier – člen tímu zodpovedný za prípravu jazdca v strategických a technických záležitostiach – Peter Bonnington, prezývaný, ako inak, Bono, mu cez vysielaciu zariadenie zagrataloval: „Máš to doma, Lewis! To je paráda, kamoško! Je to paráda získať siedmy titul majstra sveta!“

Lewis mu odpovedal. Teda niečo také. Najprv sa ozval hrdelný, unavený víťazný pokrik, čosi medzi agóniou, úľavou, hystériou a bezuzdnou radosťou. Lewisa premáhalo dojatie, no napokon sa jeho hysterický, usladený smiech zmenil na slová: „Strašne vám ďakujem, chalani! Vau! Vau! To je pre všetky decká, ktoré snívajú o nemožnom. Každý to dokáže, človeče! Verím vo vás, chalani. Ďakujem vám srdečne za vašu podporu.“ Chlapec zo Stevenageu, ležiaceho niečo vyše štyridsať kilometrov severne od Londýna, čierny syn muža grenadského pôvodu a bielej anglickej matky, ktorý sám sníval o nemožnom, prekonal aj svoje najdivokejšie fantázie.

Krátko po zisku siedmeho titulu majstra sveta princ Charles pasoval Lewisa Hamiltona na rytiera. Dostal sa na úroveň Michaela Schumachera – jazdca, ktorého Lewis v rozhovore z roku 2006 sám obdivoval ako jednu z najväčších legend tohto športu, teda prinajmenšom pokiaľ išlo o počet majstrovských titulov. Ako uvidíme, po víťazstve v Turecku sa znovu objavila veta, ktorú vyslovil v rozhovore pred pretekmi GP-2. Povedal, že po sedmičke by mu „stačil aj ten jeden“, teda ôsmy, ktorým by sa oddelil od Schumachera. Cesta k tomuto úspechu bola trýznivá, lebo nešlo len o jedny preteky, o túto sezónu, o tento šampionát, ale

o celý život, ktorý naozaj nevyzeral ako potenciálna možnosť stať sa majstrom sveta F1. Lewis a jeho rodina prerazili do F1 napriek tomu, že nedisponovali finančnými zdrojmi ani skúsenosťami. Navyše museli odolať tlaku ako jediná černošská rodina v dovtedy výlučne belošskom svete.

Tento príbeh je príbehom Lewisa Hamiltona. To znamená, že je o snoch. O nemožných snoch. Nie preto, že je nemožné ich snívať; ako vieme, každý si môže snívať o čom chce. Ale to, čo má Hamilton na mysli, keď hovorí „snívať o nemožnom“, znamená snažiť sa o prekročenie akéhokoľvek horizontu či hranice, o ktorej si človek myslí, že je pre neho vytýčená. Hovorí to v okamihu, keď sa mu doslova plní sen, ktorý si kedysi ani netrúfal snívať. „Každý to dokáže! Verím vo vás, chalani.“ A potom v typickom hamiltonovskom štýle začne vzápätí ďakovať všetkým, ktorí boli nenahraditeľnými spoločníkmi na jeho ceste k úspechu. Hoci je to príbeh samotného Lewisa, súčasťou Hamiltonovho čara je, že sa v ňom nájdeme aj my. Lewis je človek, ktorý sa zaujíma o ľudí, najmä o tých, ktorí akoby boli zabudnutí a nedokážu veriť v samých seba. A medzitým sa ho marketingové oddelenia korporácií po celom svete nemôžu nabažiť. Lewis predáva autá, oblečenie, potraviny, nápoje, kufre, hodinky; nech už siahne na čokoľvek, vie to predať, ale najdôležitejšie zo všetkého je, že dokáže, aby ste uverili v nemožné. Hoci aj napriek tomu, ako dokáže pozdvihnúť ducha a vysielat pozitívne posolstvo, nájdeme sa aj takí, ktorí by boli najradšej, keby zmizol zo scény. A aby to bolo s čo najväčším rachotom.

Lewis Hamilton ako pilot F1 a kultúrna ikona je produktom kolektívu. Aby sme mu porozumeli ako medzinárodnému fenoménu, ktorý prišiel na svetovú scénu z prostredia, ktoré je časťou „nemožného“ v tomto sne, nemôžeme ignorovať ľudí ako sú Lewisovi rodičia a Ron Dennis, šéf tímu McLaren, ktorý podstúpil riziko a vsadil na tohto mladíka.

Druhou časťou hamiltonovského typu snívania je jeho zdieľanie. Lewis ochotne vkladá svoje peniaze, svoje slovo a všetko ostatné, čo

je potrebné na dôkaz toho, že naozaj verí v tých, ktorí snívajú. Celé Hamiltonovo úsilie v oblasti diverzity, rovnosti a inklúzie pôsobí ako výsledok toho, že si uvedomuje, ako veľmi ľahko mohol skončiť v lopotnej drine za dennú mzdu – nie, že by to bolo niečo nedôstojné –, a miesto víťazstiev vo víkendových pretekoch ich sledovať len ako divák. Je oddaný diverzite a príležitostiam vo všetkých aspektoch motoristického športu od kokpitu monopostu F1 po reportérsku kabínku, po garáž, po manažment a veterný tunel. Všade. Hamilton ukazuje, že žiadne dieťa, ktoré sníva svoj sen, by nemalo byť blokované nedostatkom príležitostí, ale iba tým, ak neprejaví dostatok snahy a nemá dost talentu.

Lewis Hamilton navždy zmenil tvár F1, a to doslovne i obrazne. Ešte predtým, ako si v časoch GP-2 položil otázku, či niekedy vyhrá aspoň jeden titul majstra sveta F1, musel sa zamyslieť, či bude prvým černošským jazdcom v tomto športe. Športe, ktorý je zrejme jedným z najbeľošskejších a najelitnejších na svete, no určite nie je miestom, kde by mohol miešanec z mesta severne od Londýna nájsť vzory, ktoré by boli ako on.

Sú ľudia, ktorí budú chcieť alebo možno potrebovať, aby symbolika Hamiltonovho úspechu bola len o triede, pretože rasa je dosť horúca téma na to, aby sa ňou dalo dlho zaoberať. V istom zmysle by to bolo fajn, ale to nie je svet, v ktorom žijeme. Tak ako fanúšikovia fandia svojej národnej reprezentácii na olympiáde alebo na majstrovstvách sveta vo futbale, tak je nepopierateľné, že nás poháňa naša identita. A to niekedy pozitívne, no až príliš často škodlivým spôsobom. Lewis si uvedomuje, akú pozornosť vyvoláva jeho rasový pôvod, v pozitívnom i negatívnom zmysle, ale vždy pôsobí tak, že je hrdý na to, kým je. A tak bude táto kniha poctou jeho úprimnosti.

Lewis často hovorí, že nikdy necítil, že by niekde zapadol. Pred časom pre magazín *Vanity Fair* povedal, že sa „necítil vítaným“ a „ani akcep-

tovaným“.² Jeho príbeh nemožno vyrozprávať bez úsilia pochopiť, čo to pre neho a pre našu spoločnosť znamená.

Šport vo všeobecnosti a olympijské hry obzvlášť sú založené na vernosti vychádzajúcej z dobrého pocitu fanúšikov, že niekam patria, alebo že sú súčasťou hry. Počet vybojovaných medailí, slúžiaci ako úvod a záver denného spravodajstva z olympijských hier, má za cieľ uspokojiť túžbu občanov konkrétneho mesta, regiónu alebo krajiny vedieť, ako sú na tom v porovnaní so svojimi súpermi alebo so svetom. V športovom zápole, ako je Palio di Siena v Taliansku, súperí desať jazdcov bez sedla, reprezentujúcich desať zo sedemnástich mestských častí Sieny, v nekompromisných pretekoch okolo námestia o miestnu časť. To isté platí pre človeka, ktorý vyrástol v Detroite v štáte Michigan. Aj keď miestny klub amerického futbalu Lions bol až donedávna večným lúzmrom NFL (Národnej futbalovej ligy), fanúšikovia ho neprestali podporovať, pretože to bola ich identifikácia s mestom a jeho tímom. Tieto prepojenia sú esenciálnou súčasťou toho, ako je formovaná západná kultúra (teda nielen športová kultúra) od národnej úrovne až po vlastnú štvrť. Keď si zapnete televíziu stanicu ESPN s jej nekonečnou slučkou výsledkov z predchádzajúceho večera, tak sa fanúšikovia vždy zaujímajú o zápasy medzi veľkými regionálnymi rivalmi. Fanúšikovia basketbalového klubu Lakers neznášajú fanúšikov klubu Boston Celtics. Philadelphia je obzvlášť alergická na Dallas. Obyvatelia južnej časti Chicaga nechodia na štadión Wrigley Field povzbudzovať tamojší bejzbalový klub Cubs, lebo by to bola zrada ich klubu White Sox.

Športovec sa stáva hrdinom aj v iných hlbokých spojitostiach. Hrdinovia z ihriska, kurtu či bejzbalového poľa sa stávajú reprezentatívnymi a inšpiratívnymi postavami pre svoje okolie – pre svoju štvrť, mesto, štát, univerzitu, tím alebo dokonca národ. Športovec zosobňuje vzťah

2 Chris Heath, "Lewis Hamilton: The F1 Superstar on Racism, His Future, and the Shocker That Cost Him a Championship," *Vanity Fair*, August 8, 2022, <https://www.vanityfair.com/style/2022/08/cover-story-lewis-hamilton-never-quits>.

príslušnosti a za ideálnych okolností sa stáva prototypovým občanom tejto štvrte, mesta, štátu a nakoniec aj národa.

Klasickým príkladom je bejzbalista Babe Ruth. Pochádzal z Baltimoru, ale do klubu New York Yankees ho predal na začiatku jeho kariéry klub Boston Red Sox. Ruth sa napokon stal symbolom New Yorku a všetkého, čo Veľké jablko znamenalo začiatkom 20. storočia a neskôr pre americkú kultúru. Ruth sa vďaka svojej výraznej osobnosti a dominancii v ligových štatistikách stal v americkej kultúre príkladom ideálneho hráča bejzbalu, v tej dobe najobľúbenejšej americkej kratochvíle. Meniť športovcov na hrdinov je v poriadku, až kým sa štandardným nositeľom tohto titulu nestane niekto, kto nezapadá. Outsider, ktorý sa stane hrdinom, môže vyvolať krízu toho, ako ľudia vnímajú šport, tím, národ alebo dokonca určité typy ľudí. Legendárny hráč bejzbalu Jackie Robinson je dokonalým príkladom takéhoto outsidera.

V dnešnej podobe je F1 medzinárodným športovým podujatím, ktoré sa koná na každom kontinente okrem Afriky. Sezóna pretekov F1 pôsobí ako zoznam luxusných miest, ktoré by mal človek navštíviť. V rámci typickej sezóny sa konajú preteky v Bahrajne, Saudskej Arábii, Austrálii, Japonsku, Číne, Taliansku, Kanade, Spojených štátoch, Monaku, Španielsku, Rakúsku, Veľkej Británii, Maďarsku, Belgicku, Holandsku, Azerbajdžane, Singapure, Mexiku, Brazílii, Katare a v Spojených arabských emirátoch. Ako už bolo spomenuté, Afrika chýba, čo je problém, ktorý sa Hamilton zaviazal vyriešiť.³ Ale aby bolo jasné, F1 nikdy nebola športom pre robotnícku triedu ani, ako to bolo v Hamiltonovom prípade, pre černochoch – a to nielen v hľadisku, nehovoriac o jazdcoch.

Afrika ako dejisko F1 zmizla ako dôsledok zániku apartheidu v roku 1993. To znamená, že prítomnosť F1 v Juhoafrickej republike v rokoch

3 “Lewis Hamilton Says Africa Needs a Formula 1 Race,” November 21, 2023, by Pan African Lifestyle, YouTube, https://youtu.be/M9WmEH8oRug?si=6FA-ZJZggoqQE7_zZ.

1967 až 1993 bola do veľkej miery ovplyvnená tým, že vo vedení krajiny neexistovala dostatočná miera diverzity. Podujatie zmizlo po diskreditácii a zrušení apartheidu. Diverzita je pritom Lewisovou trvalou prioritou nielen v športe, ale aj mimo neho. Týka sa to triednych rozdielov, ako aj iných aspektov existencie vo svete.

F1 nemala formálne pravidlá ani tradície, ktoré by vylučovali černochoch z účasti, ako to bolo v iných športoch. (Napríklad bejzbalová MLB v Spojených štátoch bola výslovne segregovaná, až kým Jackie Robinson na jar 1947 neprišiel do klubu Brooklyn Dodgers.) Ale ani ich nepotrebovala. Štruktúra F1, najmä vysoké ekonomické náklady na vstup do základnej ligy motokár, zabránila černochochom v účasti ešte pred samotným štartom. Hamilton nepochádzal z rodiny s dostatočným hmotným zázemím, ako je to prakticky u všetkých ostatných jazdcov F1. Vyrastal ako dieťa príslušníkov robotníckej triedy v meste Stevenage, v grófstve Hertfordshire v Anglicku.

Predstavte si na chvíľu, že by americké dieťa muselo zaplatiť 11-tisíc dolárov za sezónu, aby mohlo hrať stredoškolský futbal. Ak by to tak bolo, prakticky by neexistovali černošskí hráči univerzitného futbalu a pravdepodobne by ich bolo málo (alebo žiadni) aj v NFL. Anthony Hamilton, Lewisov otec pochádzajúci z Grenady, to však odmietol akceptovať. V duchu tradície černošských rodičov, ktorí vychovali športovcov meniacich svet na nepravdepodobných miestach, sa rozhodol urobiť všetko pre to, aby z nemožného spravil možné.

Konanie Lewisovho otca dáva dnes po zisku siedmich titulov majstra sveta a všetkom, čo Lewis Hamilton predstavuje, dokonalý zmysel. No vtedy sa určite viacerí pýtali, či sa Anthony Hamilton nezbláznil.

Príbeh o tom, ako otec podporoval ambície svojho syna, treba posudzovať popri iných, podobne nepravdepodobných príbehoch zo sveta športu a zábavy. Joe Jackson musel veriť, že krdeľ detí, ktorý drezíroval až na hranicu zneužívania v garáži v meste Gary v štáte Indiana, sa stane vari najvplyvnejšou hudobnou skupinou svojej éry. Nehovoriac o tom, že jeho synovi Michaelovi raz bude stačiť len krstné meno,

aby všetci vedeli, o koho ide – a to od brehov Michiganského jazera až po rieku Jang-c’-ťiang a späť.

To isté platí pre vizionára z mesta Compton v Kalifornii Richarda Williamsa, ktorý nevedel o tenise vôbec nič okrem toho, že sa na ňom dajú zarobiť veľké peniaze. Jeho dcéry Venus a Serena vyhrali dokopy šesťdesiat grandslamových titulov (v dvojhrách aj vo štvorhrách), čím potvrdili relatívne neodborný názor svojho otca až tak, že dnes nie je možné bez nich dvoch tenis pochopiť.

Ďalším vizionárskym otcom je Earl Woods, bývalý príslušník elitnej vojenskej jednotky armády USA zvanej zelené baretty. Svojmu synovi dal meno Eldrick a k tomu prezývku Tiger podľa svojho spolubojovníka, plukovníka juhovietnamskej armády Vuong Dang Phonga, s ktorým Woods bojoval v džungliach juhovýchodnej Ázie. V súlade s touto „DNA“ Earl uplatňoval na svojho syna taký mentálny a fyzický tlak, že Tigerov chip-in na šestnástej jamke počas turnaja Masters v roku 2005 vyzeral, akoby to bol len jeden z mnohých tréningov, ktoré spolu s otcom absolvoval na cintoríne.

Gymnastika je ďalší drahý šport, ktorý zápasil s problematikou diverzity. Keď mala staršia zo sestier Bilesových šesť rokov, jej starí rodičia a adoptívni rodičia zobrali vážne informáciu od trénera na výlete materskej školy, že dieťa má výnimočný talent na gymnastiku.⁴ Okamžite zapísali Simone na tréningy. Fakt, že doposiaľ vyhrala štyridsaťjeden svetových a olympijských titulov, robí z tejto nevinnej poznámky pravdepodobne najdôležitejší odkaz v histórii tohto športu.

Nechajme teraz Michaela bokom (Jacksona, nie Jordana). Nie však preto, že by nebol dôležitý, ale preto, že hudba ako oblasť – najmä v modernom svete – je pomerne otvorená, ak nie nevyhnutne rovnocenná, pokiaľ ide o prínos černošských umelcov. To však neplatí pre športy ako tenis, golf, gymnastika či Formula 1 – športy, pri ktorých sú pojmy „ex-

4 “This Is Simone: Read the Story of Simone Biles,” *TIME for Kids* and *American Girl*, August 16, 2020, <https://www.timeforkids.com/g56/this-is-simone-biles/>.

kluzivný“ a „drahý“ takou samozrejmosťou, že nemá zmysel ich spomínať. Preto bol pre rodičov sestier Williamsových, Woodsa, Bilesovej a Hamiltona prechod na špičku v týchto športových odvetviach oveľa ťažší – z Gary do nahrávacej spoločnosti Motown bol nepomerne dlhší než z Comptonu na Wimbledon.

Anthony Hamilton v podstate nemal žiadneho hrdinu – žiadny vzor úspechu v F1 pre svojho syna ani pre seba. Napríklad Dianne Durhamová, tiež z Gary, sa v roku 1983 stala národnou šampiónkou v gymnastike, no pre zranenie sa nezúčastnila olympijských hier v Los Angeles. Dominique Dawesová získala olympijské zlato rok predtým, ako sa narodila Simone Bilesová, pričom k svojmu bronzu z Barcelony v roku 1992 pridala ďalšiu medailu v Sydney v roku 2000. Simone mala ramená, o ktoré sa mohla oprieť a odraziť. Anthony a Lewis také ramená nemali.

Golfista Charlie Sifford sa narodil v roku 1922. V roku 1959 sa zúčastnil na golfovom turnaji US Open a po šesťnásobnom víťazstve na národnom turnaji pre černochoch National Negro Open sa ako tridsaťdeväťročný stal členom PGA Tour. Rok pred smrťou mu prezident Barack Obama udelil Medailu slobody, čo bolo zavŕšením kariéry, ktorú Siffordovi umožnila finančná podpora od speváka Billyho Eckstinea a majstra sveta v ťažkej váhe Joea Louisa. Vďaka tomu všetkému sa Sifford stal akýmsi Jackiem Robinsonom golfu.

V roku 1979, keď mal Tiger Woods štyri roky, Calvin Peete⁵ vyhral turnaj Greater Milwaukee Open, svoj prvý z dvanástich titulov na PGA Tour. Takže keď Earlov golfový zázrak vyhral v roku 1997 svoj prvý titul na Augusta National, dalo sa predvídať, že ľudia ako Fuzzy Zoeller⁶ budú zároveň prekvapení aj zmätení, hoci mali skôr očakávať, že sa to raz stane. Černosi v golfe síce existovali, ale žiadny z nich „nebol hoden

5 Calvin Peete (1943 – 2015) bol významnou postavou v histórii golfu, pretože bol jedným z mála černošských golfistov, ktorí dosiahli úspech na profesionálnej úrovni v čase, keď táto komunita nemala v golfe takmer žiadne zastúpenie. (*Pozn. prekl.*)

6 Fuzzy Zoeller (1951), vlastným menom Frank Urban Zoeller, je bývalý americký profesionálny golfista, ktorý sa preslávil najmä v 70. a 80. rokoch 20. storočia. (*Pozn. prekl.*)

pozornosti“ zo strany tých, ktorí podporovali faktický apartheid na turnaji Augusta National.

Zoeller, ktorý na Auguste neprešiel cutom a sledoval Woodsa z diváckej galérie, povedal to, čo si mnohí pravdepodobne tak či onak myslia.

Počína si celkom dobre, naozaj urobil dojem. Ten chlapec hrá skvele a tiež výborne patuje. Urobil všetko, čo bolo treba, aby vyhral. Takže viete, čo urobíte, keď sem príde? Potľapkáte ho po pleci, poviete mu gratulujem, nech si to užije, a dodáte, nech budúci rok nepodáva vyprážané kurča. Rozumiete? Alebo kapustu⁷ či čokoľvek, čo tam podávajú.

Tento výrok je dobrým dôvodom zabudnúť na Fuzzyho, ale aj dobrým dôvodom si ho zapamätať. Šport je kontinuum. Aby sme pochopili, ako športovec zapadá do svojho športu, musíme sa pozrieť na širší kontext, ktorý ho obklopuje – na pravidlá, súperov a rôzne formy náročnosti. Kultúrny kontext, do ktorého Lewis vstúpil v F1, bol ozvenou Tigerovho času a priestoru.

Komentár o „vyprážanom kurčati“ nebol izolovaným prejavom samozvaného „vtipkára“ Fuzzyho, ktorý sa narodil tri roky pred rozhodnutím v prípade Brown vs. školská rada.⁸ Španielsky golfový profesio-

7 (V orig. *green collard*) Druh listovej zeleniny, ktorá patrí do čeľade kapustovitých, podobne ako kel, kapusta alebo brokolica. Ide o tradičnú súčasť južanskej kuchyne (*soul food*) v Spojených štátoch. (Pozn. prekl.)

8 Brown vs. školská rada v meste Topeka bolo prelomové rozhodnutie Najvyššieho súdu Spojených štátov amerických z roku 1954, ktoré zmenilo priebeh histórie v otázke rasovej segregácie v školách. Rozsudok vyhlásil, že rasová segregácia vo verejných školách je neústavná, pretože porušuje Štrnásty dodatok Ústavy USA, konkrétne klauzulu o rovnnej ochrane zákonov. Rozsudok zrušil právny základ pre segregáciu vo verejných školách. Stal sa kľúčovým momentom v boji za občianske práva a otvoril cestu k integrácii škôl a ďalších verejných inštitúcií. V praxi sa však implementácia rozhodnutia stretávala s odporom, najmä v južných štátoch USA. (Pozn. prekl.)

nál Sergio García, narodený v roku 1980, pri otázke, či by mohol ísť na večeru so svojim rivalom Woodsom, uistil tlač, že „ak áno, podávame vyprážené kurča“. Tieto „vtipy“ odhaľujú nepríjemné narušenie, ktoré spôsobili športovci ako Tiger, Simone, Venus, Serena a ďalší v prostredí, ktoré sa očividne vyhlásili za bezpečné pred „pustošivým vplyvom“ južanskej kuchyne.⁹ Posadnutosť exotikou vypráženého kurčťa nemá nič spoločné s „dlhými odpalmi pre efekt a presným patovaním, ktoré prináša výhru“¹⁰. Odhaľuje však, že v mnohých športoch musia černošskí športovci bojovať proti tomu, že do týchto prostredí nepatria a že so sebou prinášajú svoj „čierny sajrajt“, čím všetko kazia.

Skutočnosť, že černošskí golfisti čelili takým zrejším predsudkom aj napriek tomu, že súťažili na golfových turnajoch po väčšinu 20. storočia, ukazuje, aký rozruch to muselo spôsobiť, keď sa na scéne objavili Hamiltonovci. F1 nemala výhodu storočia na to, aby si zvykla báť sa vypráženého kuraťa s kapustou, či čohokoľvek iného, čo jedli černosi. Keď sa Lewis objavil, bolo to v mnohých ohľadoch, ako keby Charlie Sifford namiesto National Negro Open vyhral šesťkrát US Open.

O svojom príchode do F1 Lewis povedal: „Necítil som sa vítaný. Necítil som sa prijatý... Takto sa to nerobí. Tetovanie?“¹¹ Hoci sa môže zdať, že tetovanie nie je čosi, čo by bolo pre pilotov F1 charakteristické, Lewis očividne neabsolvoval prednášku „Úvod do obáv, čo si o vás ľudia myslia“. Nezaujímá ho, čo si ľudia myslia o tom, ako zdobí svoje telo. Aby sme hlbšie pochopili Lewisovo zmýšľanie, všimnime si bližšie jedno tetovanie na jeho ľavom ramene – siluetu otca vyhadzujúceho dieťa do vzduchu, pričom hodiny v pozadí ukazujú čas 11:10.

9 (V orig. *soul kitchen/food*) Tradičný štýl varenia, ktorý má korene v afroamerickej komunite v južných Spojených štátoch. Tento pojem zahŕňa jedlá, ktoré vznikli ako súčasť kultúrneho dedičstva a kulinárskych tradícií Afroameričanov, často spojených s obdobím otroctva, chudoby a kreativity v kuchyni. (Pozn. prekl.)

10 (V orig. „driving for show and putting for dough“) Golfová fráza, ktorá poukazuje na to, že v golfe (a aj v živote) sú efektné a pôsobivé veci síce príjemné, ale úspech závisí od praktických a precíznych zručností, ktoré prinášajú výsledky. (Pozn. prekl.)

11 Heath, “Lewis Hamilton: The F1 Superstar on Racism.”

V rozhovore pre magazín *GQ* v roku 2018 Lewis poskytol pomerne intímny pohľad na svoje tetovania (aj keď chápem, prečo to urobil, stále je to dosť osobná téma) a povedal, že tetovanie si vyžaduje premýšľanie a malo by byť spôsobom, ako „ukázať svoj príbeh, svoju cestu k tomu, kde sa nachádzate.“ Samozrejme, nikto z nás by nebol tam, kde je, bez svojich rodičov, no vzťah medzi Lewisom a jeho otcom Anthonyom je komplikovaný, a to z dôvodov, ktoré si rozoberieme v neskorších kapitolách. Lewis hovorí, že tetovanie s hodinami je „venované môjmu otcovi. Bez neho by som nerobil to, čo robím. Ako štvorročného ma zobral na ruky a vyhodil do vzduchu, ako sa to s deťmi zvykne robiť. A to bola skutočne jediná, nanajvýš výnimočná chvíľa, ktorú som so svojím otcom prežil. Je to veľmi seriózny muž. Je veľmi tvrdý, ale toto bola presne tá chvíľa, keď bol najšťastnejší. Nebol v tom biznis. Nebola v tom nutná disciplína. Bola to číra láska.“

Lewis nenecháva veľa priestoru na dohady o tom, aký komplikovaný bol vzťah medzi ním ako chlapcom a jeho otcom, keď sa rozhodli pustiť do niečoho, čomu ani jeden z nich poriadne nerozumel – a čo sa rýchlo zmenilo na obchodný vzťah. Vynaložené úsilie a obete dávajú zmysel, keď sa všetko podarí, no stojí za to bližšie sa pozrieť, čo Anthonyho Hamiltona vôbec priviedlo do Veľkej Británie. Jeho príbeh totiž veľa napovedá o odhodlaní, ktoré stálo za tým, aby dostal svojho syna do F1.

Rodina Anthonyho Hamiltona emigrovala do Anglicka z Karibiku v 50. rokoch minulého storočia. Bola súčasťou toho, čo sa stalo známym ako generácia z lode *Windrush*.¹² V dôsledku devastácie spôsobenej druhou svetovou vojnou Veľká Británia pozvala obyvateľov Karibiku, aby

12 (V orig. *Windrush Generation*) Označuje generáciu prisťahovalcov, ktorí prišli do Spojeného kráľovstva z karibských krajín (vtedy súčasť Britského impéria) medzi rokmi 1948 a 1971, aby pomohli obnoviť krajinu po druhej svetovej vojne. Názov pochádza z lode *HMT Empire Windrush*, ktorá v júni 1948 priviezla do Anglicka prvých 492 karibských migrantov, väčšinou z Jamajky. (Pozn. prekl.)

pomohli znovuvybudovať krajinu. Hamiltonovci pochádzali z malého náveterného ostrova Grenada v súostroví Malé Antily. Dnes tu žije asi 126-tisíc obyvateľov. V 50. rokoch, keď Hamiltonovci opustili ostrov, ich bolo o 50 % menej. Od genocídy domorodého obyvateľstva a obchodovania s otrokmi sa pomer černošského obyvateľstva ustálil na 80 %. Hlavným vývozným artiklom – od čias, ako ostrov po prvý raz zbadať Krištof Kolumbus na svojej tretej lúpežnej plavbe do neznáma (pre Európanov), bol muškátový orech a muškátový kvet. Možnosti obchodu mali obyvatelia Grenady výrazne obmedzené. Preto si Anthonyho rodina, podobne ako mnohí ľudia afrického pôvodu po celom Karibiku, predstavovala, že ich situácia by mohla byť v Európe alebo dokonca v Spojených štátoch oveľa lepšia.

Odchod z Grenady vyzeral podľa brožúrky naozaj sľubne, ale práve v roku 1968 napätie namierené proti prisťahovalcom dosiahlo vrchol, keď poslanec parlamentu Enoch Powell predniesol svoj prejav Rieka krvi (River of Blood), v ktorom varoval pred tým, že by sa Veľká Británia mohla stať nebelošskou krajinou.

Máme tu slušného, obyčajného Angličana, ktorý mi za bieleho dňa v mojom vlastnom meste hovorí ako svojmu poslancovi v parlamente, že krajina nebude stáť za to, aby v nej žili jeho deti. Jednoducho nemám právo pokrčiť plecami a myslieť na niečo iné. To, čo hovorí on, si myslia a hovoria tisíce a státisíce ľudí – možno nie v celej Veľkej Británii, ale v oblastiach, ktoré už prechádzajú úplnou transformáciou, aká nemá obdobu za tisíc rokov anglickej histórie. Musíme byť šialení, doslova šialení ako národ, keď dovoľíme ročný prílev asi 50 000 závislých osôb, ktoré sú väčšinou základom budúceho rastu populácie prisťahovalcov. Je to akoby sme sa prizerali, ako si sami pripravujeme vlastnú pohrebnú vatru. Sme takí šialení, že dokonca povoľujeme slobodným osobám imigrovať, aby si tu

založili rodiny s manželkami a snúbenicami, ktoré nikdy predtým nevideli.¹³

Migrácia do Veľkej Británie však bola motivovaná ekonomickými a vzdelávacími príležitosťami, aj keď sa Enoch Powell a iní zameriavali na medzirasové vzťahy. Ekonomické vyhliadky pre obyvateľov Grenady, ktorí sa rozhodli emigrovať, boli výrazne lepšie v porovnaní s tými, aké boli dostupné na ostrove. Ostatný zaznamenaný hrubý domáci produkt predstavoval približne 1,1 miliardy dolárov. Na porovnanie: biznis v roku 2022 v F1 prevýšil v príjmoch 2,5 miliardy dolárov. Súčasný príjem na obyvateľa Grenady je približne 10-tisíc dolárov. Je teda pochopiteľné, prečo bolo vysťahovanie pre černošské obyvateľstvo v 50. rokoch také atraktívne. Anthony Hamilton sa narodil v roku 1956 v Anglicku a očividne nikdy na svoje karibské korene nezabudol. Anglicko sa však stalo krajinou, kde sa rozhodol vybudovať si svoj osobný a profesijný život.

Anthony sa spoznal s Lewisovou biologickou matkou Carmen Larbaletstierovou, s ktorou sa neskôr vzali. Žiť mimo Londýna ako zmiešaný pár bolo ich voľbou, čo malo nepochybne vplyv na ich vzťah aj na spôsob, ako vychovávali svojho syna Lewisa Carla Davidsona Hamiltona, narodeného 7. januára 1985. Lewis sa narodil pár mesiacov po tom, ako americký atlét Carl Lewis vyrovnal na olympijských hrách v Los Angeles výkon černošského športovca Jesseho Owensa, keď získal štyri zlaté medaily. Môžeme si domyslieť, aký dojem niečo také urobilo na Lewisových rodičov. Rýchlosť v jednej či druhej podobe mal Anthony zjavne v krvi. S Carmen sa rozviedli v roku 1987, keď mal Lewis dva roky. Hoci sa znovu oženil a s druhou manželkou Lindou mal ďalšie dieťa, nikdy sa zo života svojho prvorodeného syna nevytratil. Brat Nicholas udržiava s Lewisom dodnes dôverný kontakt a pre svojho staršieho brata sa stal

13 "Enoch Powell's 'Rivers of Blood' Speech," *The Telegraph*, November 6, 2007, <https://www.telegraph.co.uk/comment/3643823/Enoch-Powells-Rivers-of-Blood-speech.html>.

inšpiráciou v tom, ako dokázal prekonať mnohé prekážky zapríčinené mozgovou obrnou.

Koluje taká historka, že pán Hamilton kúpil Lewisovi autíčko na diaľkové ovládanie, keď jeho syn ako päťročný prejavil záujem o motorové vozidlá. Len máloktorá hračka mohla byť lepším darčekom pre dieťa ako táto. Podobne ako v príbehu Simone Bilesovej, Lewis prejavil taký záujem a schopnosti ovládať auto na diaľku, že ho otec zapísal do Britskej asociácie pretekárskych áut (BRCA), organizujúcej súťažnú sériu pretekov detí proti dospelým. Niektorí hovoria, že dospelí zapojení do BRCA to berú príliš vážne. Lewis vyhral šampionát, keď mal šesť rokov, a dodnes sa nájdú ľudia, ktorí sú z toho viac než len rozladení. Šiesteho novembra 2020 Lewis zverejnil na svojej facebookovej stránke fotografiu ako spomienku na túto udalosť, k čomu pripojil nasledujúci popis:

Mal som šesť rokov, keď som získal svoje prvé dve trofeje v pretekoch modelov na diaľkové ovládanie. Menšia trofej je za druhé miesto v pretekoch elektrických áut proti dospelým. Tá väčšia bola určená pre najlepšieho nováčika v kategórii pretekov väčších benzínových áut proti dospelým. Bol som najmladší, všetci boli odo mňa starší minimálne o pätnásť rokov. Boli sme tam okrem toho vo veľkej menšine, jediní farební. Bol som strašne pyšný, boli to najlepšie dni môjho života strávené s otcom, keď sme sedeli na zadnom sedadle a jedli rezancovú polievku z téglika a sendvič so slaninou, čo bolo také čisto anglické. #1991¹⁴

Toto pôsobí celkom milo. Sú v tom len fakty, bez akýchkoľvek súdov o niekom alebo niečom. Je tam veľa pozitívnych výrokov v prvej osobe

14 Lewis Hamilton, Facebook, November 6, 2020, <https://www.facebook.com/Lewis-Hamilton/photos/i-was-6-years-old-here-when-i-earned-my-first-two-trophies-remote-control-car-ra/3871477899600176/>.

pre tých, ktorí si takéto veci všímajú a vôbec na nikoho alebo na nič neútočia. Avšak komentáre verejnosti k príspevku odhaľujú takých, ktorých zvykneme nazývať „hejteri“ – teda takých, ktorí nenávidia.

Hejteri sú pre pochopenie Lewisa Hamiltona rovnako dôležití ako Fuzzy Zoeller. Hamiltonove vyjadrenia o tlakoch, ktoré cítil, akoby bol outsiderom, nemožno správne pochopiť, ak nevezmeme do úvahy jeho skúsenosti so sociálnymi sieťami. Je to zjavne mocný nástroj, ale sociálne siete môžu byť potenciálne zničujúce aj pre najsebavedomejšieho človeka. V postoch, ako je tento, sa Hamilton vyjadruje v nejasných pojmoch. Vyhýba sa rozdávaniu úderov, ale zároveň tieto príspevky neodstraňuje, aj keď by mohol. Sú významnou súčasťou jeho príbehu. Príbehy ako tento poukazujú na jeho obavy aj z toho najbežnejšieho typu šikanovania a ukazujú, že sa to stáva aj jemu a že sa to dá prekonať.

Dan Tomlinson, ktorý sa na svojom profile na Facebooku/Mete charakterizuje ako „dvojnásobný majster v motocyklových pretekoch, otec a manžel, život je dobrý“, napísal ako odpoveď na post sedemnásobného majstra sveta: „Čo má farba pleti s týmto spoločné? Ste všetci pretekári. Rovnakí ľudia s rovnakou vášňou.“ Ale je to tak? Človek by mohol mať pokušenie odpovedať Danovi, pretekárovi, šampiónovi, otcovi atď., niečo v tomto zmysle: „A koho zaujíma tvoja manželka a tvoje deti? Záleží na všetkých rodinách a šampionátoch!“ Ale to by nebolo pekné, všakže? Jedna vec, ktorú je potrebné poznamenať o Danovej sebareflexii, je, že keď hovorí o „rovnakosti“ medzi „všetkými pretekármi“, tak si dáva pozor, aby nezabrádol do jazdeckej zručnosti. Dan však nie je jediný, komu sa Lewisov príspevok nepáči.

Andrew Bottomley, ďalší používateľ Facebooku, sa ozval ako príklad mnohých ďalších negatívnych reakcií na Lewisov post. V poste z 8. februára 2024 vyjadruje svoj obdiv k pretekárovi F1 Jamesovi Huntovi a motocyklistovi Barrymu Sheenovi. Andrew opisuje týchto dvoch ako súčasť éry pretekárov, ktorí pretekali „v časoch, keď muži nemohli byť tehotní“. Čo už. K Lewisovmu postu o trofeji zo starších čias napísal:

Ja som ten biely chlapík z tej belošskej rodiny, ktorý parkoval vedľa teba začiatkom nultých rokov, keď sme zdvíhali tvoju motokáru zo strešného nosiča na vašom Vauxhalle Cavalier na motokárovom okruhu PF. Zaujímavé, že tvoj otec nemal problém používať našu bielu kanvicu na vodu, keď sa staral o tvoju káru. Zostaň na trati, nestrácaj spojenie so svojimi koreňmi, synu, a žiar.¹⁵

Ide tu o veľa. Po prvé, nie je dôvod veriť, že sa Andrew ocitol v blízkosti Hamiltonovcov, alebo že im poskytol „bielu kanvicu na vodu“. To, čo je potrebné zvážiť, je podtext Andrewovej kritiky. Existuje naratív, že Lewis a jeho rodina dostali veci od belochoch, ktoré si nezaslúžili, a že sú nevďační a neústretoví. Ako sa bude Lewisov príbeh rozvíjať, tak sa bude tento naratív znovu a znovu objavovať. A nebude záležať na tom, či ide o vodu z kanvice, čo belosi považujú za výraz svojej veľkorysosti voči podvyživeným černochoch, alebo o veľké sponzorstvá od nadnárodných korporácií – jedno i druhé je nezaslúžené.

Lewis pritom poukázal iba na to, že podľa neho sa na pretekoch autíckych na diaľkové ovládanie zúčastnili s otcom ako jediní černosi. Muselo byť obzvlášť frustrujúce pre dospelých, ktorí naozaj drelí, aby sa stali zručnými pilotmi týchto hračiek, keď sa museli skloniť pred šesťročným černošským chlapcom. Keby sa táto agresia obmedzovala len na rozhorčené posty po dvadsiatich rokoch, alebo lepšie povedané, keby to bolo len vlastným peklom na zemi niektorých ľudí, tak by to bola jedna vec. Ale, žiaľ, Lewis aj jeho otec popisujú prípady fyzickej agresie, ktorá eskalovala spolu s Lewisovým úspechom.

Webová stránka BRCA teraz obsahuje záložku s názvom Pretekať s rešpektom. Nie je ťažké si predstaviť, že ide o pokus vopred čeliť problémom tam, kde dospelí kladú príliš veľký dôraz na snahu „vyhrať“ v niečom, čo v skutočnosti len odráža ich vlastnú priemernosť.

15 Lewis Hamilton, Facebook, November 6, 2020, <https://www.facebook.com/Lewis-Hamilton/photos/i-was-6-years-old-here-when-i-earned-my-first-two-trophies-remote-control-car-ra/3871477899600176/>.

Vážení čtenáři, právě jste dočetli ukázkou z knihy **Sir Lewis**.

Pokud se Vám ukázka líbila, na našem webu si můžete zakoupit celou knihu.